

2010-06-14

Enheten för handel och marknad
Katarina Johansson
Tfn: 036-15 50 16
Mobilnr: 070-340 13 66
E-post: tina.johansson@jordbruksverket.se

Högre priser att vänta på jordbruksprodukter

För de flesta jordbruksprodukterna väntas priserna på världsmarknaden ligga över de nivåer som gällde under perioden 1997-2006. Däremot kommer de inte alls att ligga så högt som de gjorde under pristoppen 2007-08. Priserna drivs upp både av ökad efterfrågan och högre kostnader.

Detta säger OECD och FAO i sin gemensamma Outlook-rapport som publiceras den 15 juni.

Pristoppen 2007-08 har klingat av

För spannmål tros priserna under den kommande tioårsperioden ligga över de nivåer som gällde före pristoppen. Om man räknar bort inflationen handlar det om ökning på omkring 10-30 procent. Också för mjölk och de flesta köttslagen väntas priserna öka jämfört med de nivåer som gällde före pristoppen.

Högre priser behöver inte betyda bättre tider för jordbruket

En viktig anledning till att priserna ökar på jordbruksprodukter är att kostnaderna ökar.

En faktor som tros bidra starkt till prisökningarna är oljepriset. Rapporten räknar med att oljepriset i reala termer stiger med omkring 25-30 procent från 2010 till 2019.

Ökade kostnader är dock inte den enda faktorn som driver upp priserna. Efterfrågan i världen ökar i takt med att vi blir fler och fler människor på Jorden, och att många får det allt bättre ställt så att de börjar köpa mer produkter som kött och mjölk. Även den ökande användningen av etanol och biodiesel bidrar till ökad efterfrågan.

Kärvt för gris och fjäderfä?

När priserna stiger på spannmål och oljeväxter betyder det att mjölk- och köttproducenter får högre kostnader för foder till djuren. För de flesta animalieprodukterna räknar rapporten med att priserna håller ungefär jämna steg med foderkostnaden.

Ett viktigt undantag är griskött. För den produkten tror OECD och FAO att priserna de kommande tio åren inte kommer att nå upp till den nivå som gällde

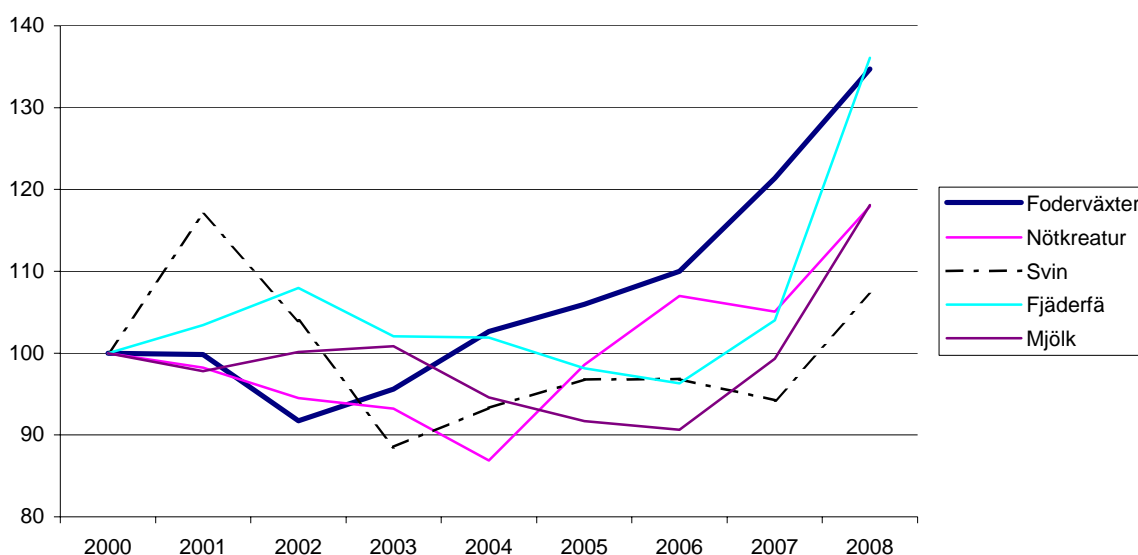
före pristoppen. Eftersom både foderspannmål och oljevaxter tros öka i pris kan det innebära sämre villkor för producenterna än vad som gällde under första halvan av 00-talet. Om man däremot ser till utvecklingen från 2009 och framåt så ökar grispriserna snabbare än priset på foderspannmål.

Inte heller för fjäderfäkött ser prisutvecklingen helt ljus ut. Priserna väntas visserligen ligga över de nivåer som gällde före pristoppen, men räknat från 2009 så tros de sjunka samtidigt som både foderspannmål och oljevaxter blir dyrare.

Prissaxen inget nytt under solen

Att foderkostnaderna kan stiga snabbare än kött- och mjölkpriserna är inte någon ny situation för svenska bönder. Under flera år före pristoppen 2007-08 steg de svenska priserna på fodervaxter varje år, medan kött- och mjölkpriserna hade en ganska svag utveckling.

Figuren nedan visar utvecklingen. Den feta linjen visar prisindex för fodervaxter, och de tunnare linjerna prisindex för mjölk och kött av olika slag.

Källa: Jordbruksverket

Figur 1. Svenska priser i producentledet 2000-2008, 2000=100

OECD:s och FAO:s rapport ger inga större skäl att tro att den här trenden är på väg att brytas. Det verkar alltså troligt att svenska kött- och mjölkproducenter även i fortsättningen kommer att ha ett tryck på sig att bli ännu mer effektiva och ta fram produkter som konsumenterna är beredda att betala för.

Inga belägg för att priserna varierar mer

I debatten om EU:s jordbrukspolitik hävdas det ofta att priserna numera svänger mycket kraftigare än förut, och att det därför behövs någon form av instrument för att skydda jordbrukarna från dessa prissvängningar.

Rapporten ger inget stöd för den uppfattningen. Tvärtom menar organisationerna att det inte finns belägg för att prissvängningarna skulle ha ökat i ett längre perspektiv.

En del bedömare menar att även om priserna kanske inte blivit mer fluktuerande redan så kan de bli det i framtiden, och att detta är skäl nog att ändra jordbrukspolitiken så att den blir mer inriktad på att stabilisera priserna.

Rapporten påpekar att man inte kan utvärdera effekten av en åtgärd i taget, utan måste se till hur olika åtgärder påverkar varandra och vilken effekt de får på privata initiativ och strategier. Det är långt ifrån säkert att den åtgärd som minskar prisrisken mest också är den som har den bästa effekten på lantbrukarnas ekonomi.

Ett annat problem med att minska prisrisken för EU:s lantbrukare är att marknadens signaler dämpas. Detta är ett sätt att exportera prissvängningar till utlandet. I förlängningen betyder det att fattiga människor i u-länderna får vara med och ta konsekvenserna av att vi skyddar våra egna producenter.

Kontaktperson: Harald Svensson